

Vyhodnotenie dotazníka o nakladaní s odpadom

V rámci projektu „*Ekologicky sa zeleniť je časom overený hit*“ – „*To be green is evergreen*“ a z neho vyplývajúcej aktivity *Nulový odpad – Zero waste* sa všetci žiaci Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave zapojili do vyplnenia anonymného elektronického dotazníka o nakladaní s odpadom, ktorého cieľom bolo zistiť, aký je postoj žiakov k separovaniu a do akej miery sa na ňom podieľajú už teraz.

Dotazník vyplnili všetci žiaci z každej triedy okrem žiakov končiacich ročníkov, čo dohromady predstavuje 348 odpovedí. Všetci respondenti odpovedali na 15 povinne vyplniteľných dotazníkových otázok, pričom v prvej otázke si opýtaní žiaci volili triedu, ktorú navštevujú, a v druhej otázke svoj vek. Dotazník vyplnilo 77,6% žiakov vo veku 16 až 19 rokov a 22,4% vo veku 11 až 15 rokov.

V tretej otázke sa žiaci mali vyjadriť k tomu, v koľko člennej domácnosti bývajú. Najviac žiakov, t. j. 71,6% zvolilo možnosť „*Štyri až päť členov vrátane seba.*“ Druhá najfrekvencovanejšia skupina odpovedí, čiže 23,3%, predstavovala možnosť „*Do troch členov vrátane seba.*“ a naopak, najmenšiu skupinu tvorili žiaci žijúci v domácnosti s viac ako piatimi členmi vrátane seba.

Otázka č. 4 bola zameraná na to, či žiaci triedia domový odpad. Veľmi pozitívnym zistením bol fakt, že až 51,7% žiakov triedi odpad úplne, t. j. na bio, papier, plasty aj sklo, 39,1% žiakov triedi domový odpad len čiastočne, napr. len sklo a len 9,2% žiakov uviedlo, že doma netriedi odpad vôbec a všetok odpad vyprodukovaný u nich v domácnosti končí v smetnom koši na zmesový komunálny odpad.

V nadväznosti na zisťovanie počtu členov domácnosti všetkých respondentov sme v piatej otázke zisťovali, koľkokrát naplnia všetci členovia domácnosti žiakov smetný kôš na zmesový komunálny odpad doplna. Najväčšie zastúpenie v hodnote 38,8% vynáša smetný kôš s uvedeným druhom odpadu dvakrát do týždňa, 28,7% jedenkrát do týždňa, 23% trikrát do týždňa a len 9,5% žiakov sa zbavuje takéhoto druhu odpadu viac ako trikrát do týždňa. Odpovede respondentov v otázke č. 5 dokazujú, že veľká väčšina žiakov a domácností, v ktorých žijú, sa snaží plnohodnotne separovať a tým znižovať množstvo zmesového komunálneho odpadu, ktorý následne končí na skládkach alebo v spaľovniach.

V otázke č. 6 mali žiaci uviesť, či majú dostatok informácií o tom, do akého typu smetného koša patria jednotlivé druhy odpadu. Až 91,7% žiakov odpovedalo *áno* a len u 8,3% žiakov sme zaznamenali zápornú odpoveď, z čoho usudzujeme, že správna informovanosť a zorientovanie sa v tejto problematike žiakov motivuje k tomu, aby odpad triedili efektívne a správne.

V siedmej otázke sa mali žiaci vyjadriť k tomu, čo ich väčšinou prinúti premýšľať nad tým, či nakladajú s odpadom rozumne, či pre nich triedenie odpadu a tým aj starostlivosť o životné prostredie má zmysel. Až 46,8% žiakov uviedlo, že ich v tejto veci ovplyvňujú do značnej miery médiá, v ktorých sa dozvedajú a silnom znečistení životného prostredia, 31,9% malo reálnu skúsenosť so znečisteným životným prostredím, u 10,1% žiakov hrajú dôležitú úlohu rodina a priatelia, ktorí neberú túto problematiku na ľahkú váhu, 5,7% žiakov, žiaľ, uviedlo, že ich táto

téma vôbec nezaujíma a nezamýšľajú sa nad ňou a 5,5% žiakov uvažuje nad tým, či je triedením odpadu možné ušetriť peniaze.

V ôsmej otázke mali žiaci vybrať jednu z troch možností, o ktorej si myslia, že je tou najsprávnejšou v oblasti likvidácie biologického odpadu. Až 90,2% si zvolilo správnu možnosť, a to kompostovanie, 6,3% žiakov je presvedčených o tom, že by to malo byť spaľovanie a len 3,4% žiakov sa domnieva, že je to skládkovanie. Pri tejto otázke je dôležité skonštatovať, že rozhodovanie medzi druhou a treťou možnosťou by malo byť viac-menej jednoznačné, a to zastávanie názoru, že spaľovanie je ekologickejšie než skládkovanie, avšak treba si uvedomiť, koľko uhlíkových emisií vyprodukovaných počas procesu premeny spaľovaného odpadu na energiu sa pri tom šíri do ovzdušia.

Cieľom 9. otázky bol prieskum o tom, či žiaci vyznávajú ekologický štýl života nielen v oblasti zbavovania sa odpadu, ale aj produkovania jeho menej zaťažujúcej verzie. Až 78,4% žiakov sa snaží o to, aby sa členovia ich domácností vyhýbali kúpe jednorazových plastov v podobe plastových slamiiek či plastového riadu a príboru, no 21,6% žiakov sa o znižovanie svojej uhlíkovej stopy aj týmto spôsobom vôbec nezaujíma a nákupy realizuje podľa toho, čo sa jej páči.

V 10. otázke sa žiaci mali vyjadriť k tomu, ako vnímajú triedenie odpadu. Až pre viac ako polovicu respondentov, t. j. 52,9% žiakov je triedenie odpadu samozrejmosťou, 37,1% žiakov separovanie zaťažuje, ale snažia sa oň, 9,3% žiakov triedenie nevyhovuje, ale pri správnej motivácii by ho praktizovali viac a len necelé 2%, t. j. 1,7% žiakom triedenie nevyhovuje, a preto vôbec netriedia.

Odpovede žiakov na 11. otázku mali byť ukazovateľom toho, čo ich motivuje k separovaniu odpadu. Až tri štvrtiny opýtaných, čo je 75,9% žiakov chce triedením odpadu prispieť k zlepšeniu životného prostredia, 17,5% žiakov triedi z dôvodu, že tým vyjadruje svoje presvedčenie o investícii do svojej budúcnosti a 6,6% žiakov separuje preto, že zastáva názor, že je to v súčasnej dobe moderné.

V 12. otázke sme zisťovali, či žiaci majú vedomosť o tom, ako sa ďalej nakladá s vytriedeným odpadom. Až 42,5% žiakov uviedlo, že dostatočné informácie síce nemá, ale chcelo by mať, 41,4% žiakov disponuje takýmito informáciami, 9,8% žiakov sa domnieva, že aj vytriedený odpad nakoniec skončí na skládke a 6,6% žiakov vôbec nezaujíma, kde odpad skončí. Z odpovedí vyplýva, že je potrebné neustále a najmä priebežne zvyšovať povedomie žiakov o potrebe triedenia odpadu, ale tak, aby im bol dostatočne vysvetlený proces separovania a následnej recyklácie.

Posledné 4 otázky dotazníka boli zamerané na prezistenie spôsobu nakladania s rôznymi druhmi odpadu, bežne používanými v našich domácnostiach. V 13. otázke mali žiaci uviesť, ako by sa zbavili starej pohovky. Až 81% žiakov zvolilo správnu ekologickú cestu, a to vyvezenie starej pohovky na zberový dvor. 19% žiakov sa však domnieva, že korektným spôsobom bude umiestnenie starej pohovky k smetnému košu na zmesový komunálny odpad. Táto možnosť je však nesprávna, pretože ponechanie takéhoto druhu odpadu pred kontajnerom je neprospešné

nielen z dôvodu zaberania miesta, ale i kvôli tomu, že zberové auto nie je usposobené tak, aby doň bolo možno naložiť takýto druh odpadu.

V 14. otázke si žiaci mali zvoliť možnosť, ktorá predstavuje správny spôsob zbavovania sa termopapiera, čiže napr. cestovných lístkov či účteniek. Takmer polovica respondentov, čiže 49,7% žiakov sa mylne domnieva, že takýto druh odpadu patrí medzi papier. 34,5% žiakov uviedlo správnu možnosť, a to zmesový komunálny odpad, no až 15,8% žiakov opäť chybné uviedlo, že termopapier môžeme vyhodiť do zbernej nádoby na plasty. Termopapier už totiž nie je možné ďalej recyklovať, preto je vhodné, ak poputuje do zmesového komunálneho odpadu.

V 15. otázke sa žiaci mali vyjadriť k tomu, ako by naložili so starou nepoužiteľnou batériou. 85,9% žiakov by ju odovzdalo v predajni s elektrospotrebičmi, 11,2% žiakov by ju hodilo do zbernej nádoby na zmesový komunálny odpad a 2,9% žiakov by ju umiestnilo do kontajnera na plasty. Keďže v prípade akýchkoľvek batérií ide o elektroodpad, náležitým spôsobom jeho likvidácie je jeho umiestnenie do predajni s elektrospotrebičmi, prípadne odnesenie na zberný dvor.

Posledná otázka mala za cieľ zistiť, ako žiaci nakladajú so starými zubnými kefkami. Takmer polovica žiakov, t. j. 48,3% vyhadzuje nepoužiteľné zubné kefy do zbernej nádoby na zmesový komunálny odpad, 34,8% žiakov ich vyhadzuje do plastov a, žiaľ, len 17% ich odnáša na miesta, na ktorých sa venujú ich dôkladnej recyklácii, t. j. napr. do predajni Curaprox či Dm drogéria. Posledná z možností je správna z toho dôvodu, že v uvedených predajniach totiž pracovníci odnímajú vrchné časti zubných kefiiek, ktoré nie sú recyklovateľné. Ak však v zbernej nádobe na plasty skončí celá zubná kefka, z dôvodu veľkého množstva rôzneho druhu plastu bude takáto kefka znehodnotená a ďalej nevhodná na recyklovanie či ďalšie spracovanie.

Hlavným účelom dotazníka bolo vyskúmať, akou mierou sa žiaci vo veku 11 až 19 rokov, čiže žiaci druhého stupňa základných škôl a stredných škôl podieľajú na ochrane a udržiavaní životného prostredia aj cestou efektívneho separovania a presadzovania udržateľného spôsobu života. Z výsledkov dotazníka je nám známe, že väčšina žiakov je v problematike nakladania s odpadom dostatočne zorientovaná a ochotná svojou mierou prispievať ku krajšiemu a lepšiemu životu na našej planéte. Tento fakt však netreba podceňovať a v žiakoch aj naďalej prehľbovať potrebu pocitu zodpovednosti, ohľaduplnosti a spolupráce.